

90-lecie przemyskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego

Przemyski Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego został utworzony w 1928 roku, jako jeden z nielicznych wówczas oddziałów w kraju, z inicjatywy Zarządu Głównego Towarzystwa oraz grupy przemyskich historyków na czele z Janem Smołą, archiwariuszem miejskim. Do kwietnia 1929 roku w Polsce zorganizowano zaledwie 9 oddziałów PTH.

Zebranie organizacyjne odbyło się 24 listopada 1928 roku. Po referacie ówczesnego prezesa PTH, prof. Stanisława Zakrzewskiego ogłoszono powołanie Oddziału. Jego pierwszy Zarząd ukonstytuował się w składzie: Jan Smoła – przewodniczący, ks. dr Jan Kwolek – zastępca, Kazimierz Arłamowski – sekretarz, Walerian Kramarz – skarbnik, Franciszek Persowski, ks. dr Kazimierz Kotuła, kpt. Józef Władysław Kobyłański, Zofia Tymińska – członkowie Zarządu.

Oddział pracował aktywnie do momentu wybuchu II wojny światowej. W czerwcu 1947 roku reaktywowano jego działalność, a następnie: utworzono Stację Naukową (1955 rok); prowadzono badania regionalne; kontynuowano działalność wydawniczą, której ukoronowaniem było wydawanie od 1974 roku własnego periodyku „Przemyskie Zapiski Historyczne”, a także popularyzowano wiedzę historyczną poprzez organizację licznych konferencji, sesji, odczytów i posiedzeń naukowych.

Wśród osób szczególnie zasłużonych dla Oddziału znajdują się historycy i archiwiści: Jan Smoła, ks. Jan Kwolek, Franciszek Persowski, Kazimierz Arłamowski, Aleksy Gilewicz, Zdzisław Konieczny, Bogusław Bobusia i wielu innych. Oddział współpracuje z przemyskimi instytucjami kulturalnymi i naukowymi, wśród których należy wymienić Archiwum Państwowe w Przemyślu.

Oddział przemyski ma niekwestionowany udział w dorobku PTH. W Przemyślu odbywały się zgromadzenia o istotnym znaczeniu dla polskiego środowiska historycznego – w 1985 roku przemyską sesją Zarząd Główny zainaugurował obchody stulecia PTH, a w roku 2003 w Przemyślu odbyła się sesja naukowa i Walne Zgromadzenie Delegatów PTH.

W zasobie Archiwum Państwowego w Przemyślu zachowała się bogata dokumentacja, obrazująca działalność Oddziału. Są to m.in. afisze informujące o inicjatywach Oddziału, zawiadomienia o planowanych sesjach, konferencjach, odczytach, itp. Wiele materiałów dotyczących Oddziału znajduje się w spuściznach przemyskich archiwistów, naukowców i badaczy. Ponadto Archiwum posiada zespół archiwalny nr 553 Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Przemyślu, zawierający akta z lat 1947-2012.

14 listopada odbyła się promocja pracy Piotra Olechowskiego *Stosunki polsko-ukraińskie we Lwowie w świetle wspomnień (1918-1939)*, wydana nakładem Oddziału oraz Archiwum Państwowego w Przemyślu i Przemyskiego Centrum Kultury i Nauki Zamek. Praca otrzymała III nagrodę w konkursie im. prof. Stanisława Herbsta, organizowanym przez Zarząd Główny PTH.